

О.І. Гуторов, д-р екон. наук, професор

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0688-9413>

e-mail: Gutorov.Alexandr@gmail.com

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

О.О. Гуторова, канд. екон. наук, доцент, професор університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4705-5482>

e-mail: gutorova.elena@gmail.com

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ІНВЕСТИЦІЙНІ РІШЕННЯ: СУТНІСТЬ, МЕТОДИ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАВИЛА ПРИЙНЯТТЯ

Розкрито сутність, методи, основні принципи та правила прийняття інвестиційних рішень, дотримання яких дасть змогу забезпечувати економічну обґрунтованість проєктів та спрощення процедури їх оцінювання, раціональність поведінки суб'єктів господарювання під час їх реалізації. Визначено черговість формування компонентів системного підходу до ухвалення інвестиційних рішень.

Ключові слова: інвестиції, управління, інвестиційні рішення, принципи, правила, ефективність, оцінювання, інвестиційні проєкти.

Постановка проблеми. Інвестиційні рішення – це рішення, пов'язані із вкладанням (інвестуванням) коштів в активи в певний період часу з метою одержання зиску в майбутньому. Управлінські інвестиційні рішення фокусуються на питаннях визначення напрямів (об'єктів) вкладання тих коштів, які є в розпорядженні організації.

Очевидно, що інвестиції здійснюються переважно з метою отримання прибутку. Поряд з цим існує й «соціальне інвестування», навіть у рамках діяльності комерційних організацій. У таких випадках з'являються ефекти іншого типу – покращання умов праці, відпочинку, оздоровлення, культурно-освітнього розвитку тощо. Крім прибутку, власників бізнесу цікавить рівень капіталізації компанії, тобто її ринкова вартість. Це важливе фінансове питання: яку суму коштів може отримати власник при повному або частковому продажу свого бізнесу? Тому управлінські інвестиційні рішення можуть фокусуватися не тільки на прибутку, але й на ряді інших цілей. Безумовно тільки те, що інвестиційні рішення мають

сприяти реалізації інтересів власників організації, стратегії організації та її бізнес-одиниць, досягненню необхідного рівня поточної та перспективної конкурентоспроможності організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема прийняття економічно обґрунтованих та ефективних інвестиційних рішень останнім часом привертає все більшу увагу як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Світовий досвід свідчить про наявність типових підходів до обґрунтування прийняття інвестиційних рішень, враховуючи такі показники ефективності, як прибутковість проєкту, його окупність, інвестиційний ризик.

Дослідження різних аспектів інвестиційної діяльності, ефективності інвестиційних проєктів та рішень, оцінки ризику при реалізації інвестицій здійснили у своїх наукових працях такі вчені-економісти: О. Балацький, І. Бланк, Т. Головач, М. Денисенко, Н. Ковшун, Г. Козаченко, В. Лук'янова, Ю. Лупенко, Т. Майорова, А. Пересада, В. Савчук, П. Сорока, Д. Черваньов та інші. Останнім часом найбільш актуальним стає дослідження методик розробки, прийняття та реалізації інвестиційних рішень в умовах невизначеності та ризику, аналіз зовнішнього середовища та його вплив на реалізацію альтернативних рішень, оцінка їх якості й ефективності тощо.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є визначення принципів, критеріїв та показників обґрунтування доцільності прийняття інвестиційних рішень та методи аналізу і оцінки ефективності інвестиційних проєктів.

Виклад основного матеріалу. У міжнародній практиці серед значного переліку інвестиційних рішень, які доводиться приймати, найбільш розповсюджені такі види:

1) рішення щодо обов'язкових капіталовкладень для підтримки діяльності підприємства (наприклад, спрямовані на просте відтворення і модернізацію обладнання, на поліпшення умов праці на підприємстві та зменшення рівня шкідливих викидів тощо);

2) інвестиційні рішення, обумовлені необхідністю підвищення конкурентоспроможності виробництва (зазвичай, спрямовані на зниження витрат і підвищення якості продукції, на удосконалення технологій і поліпшення організації праці, управління);

3) рішення щодо якісного оновлення активів підприємства (передбачають забезпечення бажаної рентабельності активів, яка, зазвичай, знижується внаслідок їхнього природного і морального старіння);

4) рішення, спрямовані на розширення виробництва (інвестицій в освоєння нових товарів, послуг, ринків);

5) рішення щодо інвестицій у дослідження та нові розробки (ризиковані капіталовкладення);

б) інвестиційні рішення, які передбачають поглинання підприємств, складання стратегічних альянсів, використання фінансових інструментів в операціях з основним капіталом та інші види придбання фінансових активів.

Підприємство, будучи відкритою соціально-економічною системою характеризується значною кількістю зв'язків між об'єктами, мінливістю ситуацій та роллю людського фактора в управлінні, тому комплексність виникаючих проблем, передбачає необхідність їх вивчення в єдності технічних, економічних, соціальних, психологічних, управлінських та ін. аспектів. Якість прийнятих управлінських рішень може бути забезпечена застосуванням на підприємстві системного підходу до ухвалення рішень. Система формує і виявляє свої властивості тільки у процесі взаємодії з зовнішнім середовищем. Без взаємодії з зовнішнім середовищем відкрита система не може функціонувати.

Виходячи з цього, прийняття інвестиційних рішень здійснюється на основі системного підходу. Послідовність формування компонентів системного підходу до ухвалення рішення є наступною:

1. Узгодження якісних параметрів управлінського рішення, таких як: імовірність реалізації рішення за показниками якості, витрат і термінів; невизначеність проблеми у кількісному вимірі; міра ризику прийняття управлінського рішення; міра адекватності побудованої моделі фактичним даним, на підставі яких вона була розроблена (точність прогнозних даних для теоретичної моделі).

2. Визначення кількісних критеріїв ефективності управлінського рішення, тобто можливої дохідності, рентабельності, окупності тощо, заради яких і приймається рішення щодо розв'язання певної проблеми.

3. Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища, що мають вплив на якість і ефективність управлінських рішень.

4. Визначення можливостей та заходів щодо підвищення якості вхідної інформації за прийнятими параметрами та критеріями ефективності управлінських рішень.

5. Моделювання процесу ухвалення рішення, оцінювання та оптимізація параметрів цього процесу.

6. Ухвалення певного управлінського рішення.

Процес розробки й ухвалення управлінського рішення містить у собі значний перелік процедур з виявлення проблем та формулювання цілей, завдань, їхнього ранжирування, пошуку та обробки інформації, виявлення

можливостей ресурсного забезпечення; оформлення необхідних документів тощо.

Основними вимогами до процесу розробки управлінського рішення є його висока якість за мінімальної вартості й тривалості, а також відповідність принципам пропорційності, автоматичності, ритмічності й спеціалізації.

Якість процесу розробки рішення забезпечується професіоналізмом особи, яка приймає рішення, та якістю технічних засобів для прийняття рішень.

Прийняття рішень інвестиційного характеру завжди пов'язано з певним ризиком або невизначеністю досягнення результату. Проблеми, які передбачається вирішити в процесі реалізації інвестиційного рішення, можуть мати різний рівень складності, масштабності й тривалості подолання. Тому врахування міри впливу на цей процес різноманітних ризиків та розробка заходів з їх зниження є невід'ємною складовою ефективного управлінського рішення.

Незважаючи на суттєві відмінності між типами проектів та різноманітність умов їх реалізації, оцінювання ефективності рішень та експертизу проектів необхідно здійснювати в певному розумінні за єдиними правилами, на основі єдиних обґрунтованих принципів. Розглянемо найбільш відомі методи аналізу для прийняття інвестиційних рішень.

Сучасній економічній теорії та практиці відомо чимало методів оцінки інвестиційних проектів, які умовно можна поділити на дві групи: статичні та динамічні. Статичні методи важливі для малих і середніх підприємств, бо стосуються інвестиційних проектів, що здійснюються в межах одного року. Динамічні методи, як правило, застосовуються для оцінки інвестиційних проектів, термін реалізації яких більший за один рік.

Динамічні методи фінансової оцінки інвестиційних проектів ґрунтуються на дисконтуванні грошових потоків проекту і мають припущення, що основні параметри проекту залишаються незмінними протягом усього терміну його реалізації. Однак, інвестиційний проект пов'язаний із майбутнім, яке неможливо передбачити з певністю. З огляду на це існує потреба в аналізі чутливості проекту. Основу аналізу становить присвоєння найважливішим параметрам проекту (ціна на продукцію, обсяги реалізації, поточні витрати тощо) нових значень. Виходячи з них, проводиться повторне обчислення показників ефективності інвестиційних проектів і в такий спосіб визначається вплив зміни кожного параметра на кінцевий результат.

Найхарактернішими показниками фінансової здійсненності проєктів є: коефіцієнт співвідношення довгострокових запозичених коштів і акціонерного капіталу; коефіцієнти покриття, абсолютної ліквідності, покриття довгострокових зобов'язань, співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованостями.

Система оцінки ефективності інвестиційних проєктів ґрунтується на певних принципах (рис. 1).

Оцінка економічної ефективності інвестиційних проєктів є відповідальним етапом у процесі прийняття рішення стосовно здійснення інвестиційного задуму. Від того, наскільки неупереджено та комплексно проведена така оцінка, залежать терміни повернення вкладеного капіталу та варіанти альтернативного його використання.

Основним принципом оцінки ефективності інвестиційних проєктів є порівняння обсягів доходів та витрат, що їх забезпечили. Теорія і практика інвестиційних розрахунків налічує багато різноманітних методів та практичних прийомів оцінки економічної ефективності інвестицій.

Показники, засновані на дисконтних методах розрахунку, передбачають обов'язкове приведення до теперішньої вартості всіх

складових грошового потоку від інвестиційного проєкту по окремих періодах життєвого циклу інвестицій.

Для оцінки економічної ефективності інвестиційних проєктів з порівняно невеликими обсягами інвестицій та строками реалізації доцільно використовувати статичні методи, в іншому випадку – динамічні. При використанні статистичних (бухгалтерських) методів розрахунку використовуються дані без врахування фактора часу.

Статичні методи оцінки економічної ефективності інвестицій передбачають прийняття умови стабільності виробничих показників протягом усього життєвого циклу інвестиційного проєкту. Прийняття умови стабільності фактично означає вибір ефективного варіанту інвестицій без урахування чинника часу і пов'язаних із ним змін.

До статичних методів оцінки економічної ефективності інвестиційних проєктів відносять: метод визначення середньої ставки прибутку ARR (average rate of return); метод визначення періоду окупності інвестицій PP (payback period); метод визначення рентабельності інвестицій ROI (return on investment); метод визначення розрахункової норми прибутку AROR (accounting rate of return); метод визначення коефіцієнту співвідношення доходів і витрат.

1. *Метод визначення середньої ставки прибутку* (індексу облікової дохідності) є найдавнішим. Основна його ідея полягає у порівнянні середнього прибутку з середніми початковими інвестиціями проєкту:

$$ARR = \frac{\sum_{t=1}^n P_t}{0,5 \times I_0}, \quad (1)$$

де P_t – майбутній прибуток у періоді t ; I_0 – сума початкових інвестицій; n – кількість періодів отримання прибутку (тривалість інвестиційного циклу); t – порядковий номер періоду отримання доходу.

2. *Період окупності інвестицій* показує час, що є необхідним для відшкодування капітальних витрат за інвестиційним проєктом з позиції бухгалтерського обліку. Якщо цей період влаштовує підприємство, то проєкт приймається. При порівнянні декількох проєктів перевага надається проєкту з меншим періодом окупності інвестицій.

У випадку, коли інвестиції здійснюються одноразово, а щорічні прогнозовані надходження рівні між собою, показник періоду окупності

інвестицій обчислюється як відношення початкових інвестицій до щорічного середнього прибутку:

$$PP = \frac{I_0}{P_t} \quad (2)$$

Період окупності інвестицій доцільно розраховувати для тих проєктів, які фінансуються за рахунок довгострокових зобов'язань.

В цьому випадку період окупності повинен бути меншим, ніж період використання позикових коштів. Цей показник надає інформацію про ризик та ліквідність проєкту. Тривалий строк окупності означає, що інвестовані кошти будуть вилучені протягом багатьох років, відповідно, проєкт буде порівняно неліквідний, а доходи від реалізації проєкту будуть очікуватися в далекому майбутньому, що означає високий ступінь ризикованості проєкту. Недоліком даного методу є те, що надходження після дати окупності, навіть якщо вони з часом значно зростають, при обчисленні не приймаються до уваги.

3. *Показник рентабельності інвестицій* показує, скільки грошових одиниць підприємству потрібно для отримання однієї грошової одиниці прибутку:

$$ROI = \frac{P}{I}, \quad (3)$$

де P – обсяг прибутку після оподаткування; I – загальний обсяг інвестицій (початкові інвестиції та витрати на обіговий капітал).

Вважається, що цей показник є одним з найбільш важливих індикаторів конкурентоспроможності.

4. *Розрахункова норма прибутку* характеризує доходність проєкту як відношення між середньорічними надходженнями від його реалізації та величиною початкових інвестицій:

$$AROR = \frac{\sum_{t=1}^n P_t}{I_0 \times n}. \quad (4)$$

5. *Коефіцієнт співвідношення доходів та витрат* розраховується як відношення суми доходів від реалізації інвестиційного проєкту за всі роки до загальної суми витрат інвестиційного проєкту:

$$K = \frac{\sum_{t=1}^n GP_t}{\sum_{t=0}^n (I_t + E_t)}, \quad (5)$$

де GP_t – доход від реалізації інвестиційного проєкту в періоді t ; I_t – сума інвестиційних витрат у періоді t ; E_t – сума експлуатаційних (поточних) витрат у періоді t .

Розглянуті методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проєктів застосовують при статичній задачі, яка не враховує динаміки витрат та ефектів у часі. Проте, навіть однакові за величиною витрати, які здійснюються у різні періоди часу, економічно нерівнозначні.

Майбутні доходи мають меншу цінність порівняно з аналогічними грошовими сумами, що є в наявності у даний момент часу. Тому при оцінці ефективності інвестиційних проєктів обчислення різночасових показників здійснюється шляхом приведення (дисконтування) їх до вартості початкового періоду за допомогою дисконтної ставки.

На практиці єдиного підходу до визначення ставки дисконтування не існує. Цей показник визначається як норма доходності найкращого доступного альтернативного вкладання коштів з аналогічним рівнем ризику. Такою дисконтною ставкою може бути вартість власного або залученого капіталу (в залежності від джерела фінансування). Оскільки норма дисконту залежить від особливостей конкретного проєкту та загальноекономічних умов його реалізації, вона повинна враховувати такі фактори, як інфляція, ризик, ліквідність.

Найбільш часто ставкою дисконтування вибирають альтернативну прибутковість іншого інвестиційного проєкту, куди інвестор може вкласти кошти. Як ставка відсотка для дисконтування може бути використана: середня депозитна ставка, середня кредитна ставка, індивідуальна норма прибутковості інвестицій з урахуванням рівня інфляції (рівня ризику, рівня ліквідності інвестицій), норма прибутковості за іншими можливими видами інвестицій.

До динамічних методів оцінки ефективності інвестиційних проєктів відносять: метод визначення чистої теперішньої вартості NPV (net present value); метод визначення індексу прибутковості PI (profitability index); метод визначення дисконтованого строку окупності інвестицій DPP (discounted payback period); метод визначення внутрішньої норми прибутку IRR (internal rate of return).

1. Чиста теперішня вартість є найвідомішим критерієм оцінки економічної ефективності інвестицій в динамічних моделях. Даний показник дає можливість отримати найбільш узагальнену характеристику

результатів інвестування, тобто його кінцеву ефективність в абсолютній сумі (грошових одиницях). В літературі зустрічаються й інші назви цього показника: чиста приведена вартість, чистий приведений ефект, чиста приведена цінність.

Під чистою теперішньою вартістю розуміють різницю між сумою чистого грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту, приведеного до теперішньої вартості шляхом дисконтування, та сумою інвестицій, необхідних для реалізації цього проекту:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{P_t}{(1+i)^t} - I_0, \quad (6)$$

де i – дисконтна ставка.

Показник NPV може бути використаний не лише для порівняння оцінки ефективності інвестиційних проектів, але і як критерій доцільності їх реалізації.

Якщо розрахунок NPV інвестиційного проекту має позитивне (додатне) значення, то інвестиційний проект доцільно прийняти для реалізації. Це означає, що проект забезпечує певний розмір прибутку після відшкодування всіх вкладень капіталу.

Якщо NPV має від’ємне значення, проект є збитковим і його слід відхилити.

У випадку, якщо NPV дорівнює нулю, проект не є ні збитковим, ні прибутковим, а рішення в такому випадку буде залежати від мети інвестиційного проекту та інвестиційної політики підприємства. Це, свого роду, точка беззбитковості проекту. Вона означає, що надходжень від проекту достатньо для того, щоб забезпечити мінімальний рівень доходності на інвестиційний капітал, тобто рівно стільки, щоб заплатити власникам капіталу плату за користування ним.

Під час розгляду декількох проектів, що є взаємовиключними, більш привабливим є проект з більшим позитивним значенням NPV.

2. *Індекс прибутковості* є продовженням методу чистої теперішньої вартості. При цьому відмінність методів полягає в тому, що показник PI – відносна величина, що показує, яка величина прибутку припадає на одиницю інвестованих коштів:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{P_t}{(1+i)^t}}{I_0} \quad (7)$$

Згідно з цим методом, проєкт з більшим за одиницю значенням приймається до реалізації, а з меншим – відхиляється.

3. *Внутрішня норма прибутку* (інша назва – внутрішня норма прибутковості, внутрішня ставка рентабельності; внутрішня норма доходу; внутрішня норма рентабельності) є найскладнішим і абсолютно новим для вітчизняної практики показником з позиції механізму його розрахунку.

Даний показник характеризує рівень прибутковості конкретного інвестиційного проєкту, який виражається дисконтною ставкою, за якою майбутня вартість чистого грошового потоку від інвестицій приводиться до теперішньої їх вартості. Загалом IRR можна охарактеризувати як дисконтну ставку, за якої сумарні дисконтні вигоди дорівнюють сумарним дисконтним витратам, тобто IRR є ставкою дисконту, при якій NPV проєкту дорівнює нулю. Отже, IRR дорівнює максимальному рівню вартості капіталу, який можна сплачувати за використання необхідних ресурсів, залишаючись при цьому на беззбитковому рівні.

За змістом IRR є очікуваним рівнем прибутковості (більше за цю величину бути не може, а менше – небажано для інвестора). Значення IRR – це точка беззбитковості: якщо IRR більше вартості інвестиційного капіталу, то суб'єкти інвестування одержують прибуток, якщо менше, то це означає зменшення поточного капіталу учасників інвестування. Розрахунок IRR проводиться методом послідовних наближень величини NPV до нуля при різних ставках дисконту:

$$IRR = i_1 + \frac{NPV(i_1)}{NPV(i_1) - NPV(i_2)} \times (i_2 - i_1), \quad (8)$$

де i_1 – значення коефіцієнта дисконтування, при якому $NPV(i_1) > 0$; i_2 – значення коефіцієнта дисконтування, при якому $NPV(i_2) < 0$; $i_1 < i_2$.

При аналізі за показником IRR інвестиційні проєкти з нижчою нормою прибутку будуть автоматично відхилятися як такі, що не відповідають вимогам ефективності інвестиційних проєктів, тобто перевага має віддаватися тим інвестиційним проєктам, які характеризуються найбільшими значеннями IRR.

4. *Дисконтний термін окупності* є часом, за який приведені (дисконтовані) капітальні витрати за проектом будуть відшкодовані приведеними (дисконтованими) вигодами, які надходять від його експлуатації. Методика розрахунку показника аналогічна до статичного методу визначення строку окупності, з тією лише відмінністю, що для обчислення використовуються дисконтовані величини.

Поряд з позитивною рисою врахування вартості грошей в часі, одним з найбільш суттєвих недоліків показника чистої теперішньої вартості та його похідних є необхідність прогнозування періоду дії проекту. Науково обґрунтовані методи чи рекомендації по визначенню його тривалості відсутні. Досить часто виникає ситуація, коли за строк дії проекту, наприклад, 6 років він є неефективним, а за 7 років – ефективним.

Жоден з перерахованих показників сам по собі не є достатнім для схвалення проекту. Рішення про інвестування коштів повинно прийматися з урахуванням значень всіх перерахованих критеріїв і інтересів всіх учасників інвестиційного проекту.

Обґрунтування інвестиційного рішення щодо заміни капітальних активів здійснюється на основі порівняння теперішньої вартості чистих грошових потоків від подальшої експлуатації капітальних активів та їх заміни на нові, або розрахунку теперішньої вартості зекономленого при заміні капітальних активів на нові капітали з інвестиційними витратами на її здійснення.

Висновки. Наукове обґрунтування та прийняття ефективних управлінських рішень щодо реального інвестування є важливою умовою стійкого розвитку суб'єктів господарювання. Для інвестиційних рішень характерна стратегічна направленість, спрямованість на перспективу, передбачення якої пов'язано з невизначеністю та ризиком.

Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів є відповідальним етапом у процесі прийняття рішення стосовно здійснення інвестиційного задуму. Від того, наскільки неупереджено та комплексно проведена така оцінка, залежать терміни повернення вкладеного капіталу та варіанти альтернативного його використання. Важлива роль під час прийняття інвестиційного рішення відводиться оцінці їх ефективності та ступеню ризику.

До статичних методів оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів відносять: метод визначення середньої ставки прибутку ARR (average rate of return); метод визначення періоду окупності інвестицій PP (payback period); метод визначення рентабельності

інвестицій ROI (return on investment); метод визначення розрахункової норми прибутку AROR (accounting rate of return); метод визначення коефіцієнту співвідношення доходів і витрат. Показниками фінансової здійсненності проєктів є: коефіцієнт співвідношення довгострокових запозичених коштів і акціонерного капіталу; коефіцієнти покриття, абсолютної ліквідності, покриття довгострокових зобов'язань, співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованостями.

Розглянуті методи оцінки економічної ефективності інвестиційних проєктів дають змогу змістовно та систематизовано підійти до аналізу проблем, пов'язаних з інвестуванням, і підвищити обґрунтованість управлінських інвестиційних рішень.

Бібліографічний список.

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учебное пособие. Киев: Эльга-Н: Ника-Центр, 2002. 448 с.
2. Борщ Л.М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи: монографія. Київ: Т-во “Знання”, КОО, 2002. 318 с.
3. Василенко М.Е. Проблеми активизации инвестиционной деятельности в современных условиях. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 2. С. 50–57.
4. Герасимова С.В. Управління інвестиційною діяльністю акціонерних товариств: монографія. К.: Знання, 2006. 407 с.
5. Гуторов О.І. Критерії інвестиційної привабливості та оцінювання економічної ефективності інноваційного проєкту: теоретико-методичний аспект. *Управління розвитком соціально-економічних систем*: матеріали четвертої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Харків, 8 жовтня 2020 р.). Харків: ХНТУСГ ім. П. Василенка, 2020. С. 218–221.
6. Захарченко А.И. Проблеми планирования инвестиционной деятельности предприятия. *Инвестиції: практика та досвід*. 2005. № 7. С. 20–30.
7. Идрисов А.Б, Картышев С.В, Постников А.В. Стратегическое планирование и анализ эффективности инвестиций. М.: Информ-изд. Дом “Филин”, 2005. 368 с.
8. Lupenko Yu.O., Hutorov A.O., Gutorov O.I. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2018. Vol. 4, No. 27. Pp. 381–389. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i27.154221>

References:

1. Blank Y.A. Ynvestytsyonnyu menedzhment: uchebnoe posobyе. K.:

Él'ha-N: Nyka-Tsentr, 2002. 448 s.

2. Borshch L.M. Investytsiyi v Ukrayini: stan, problemy i perspektyvy: monohrafiya. K.: T-vo “Znannya”, KOO, 2002. 318 s.

3. Vasylenko M.E. Problemy aktyvzatsyy unvestytsyonnoy deyatel'nosti v sovremennykh uslovyakh. Aktual'ni problemy ekonomiky. 2004. № 2. S. 50–57.

4. Herasymova S.V. Upravlinnya investytsiynoyu diyal'nistyu aktsionnykh tovarystv: monohrafiya. K.: Znannya, 2006. 407 s.

5. Hutorov O.I. Kryteriyi investytsiynoyi pryvablyvosti ta otsinyuvannya ekonomichnoyi efektyvnosti innovatsiynoho proektu: teoretyko-metodychnyy aspekt. Upravlinnya rozvytkom sotsial'no-ekonomichnym system: materialy chetvertoyi Mizhnarodnoyi naukovopraktychniy internet-konferentsiyi (Kharkiv, 8 zhovtnya 2020 r.). Kharkiv: KHNTUS·H im. P. Vasylenka, 2020. S. 218–221.

6. Zakharchenko A.Y. Problemy planyrovanyya unvestytsyonnoy deyatel'nosti predpryyatyya. Investytsiyi: praktyka ta dosvid. 2005. № 7. S. 20–30.

7. Ydrysov A.B, Kartyshev S.V, Postnykov A.V. Stratehicheskoe planyrovanye y analiz éffektyvnosti unvestytsyy. M.: Ynform-yzd. Dom “Fylyn”, 2005. 368 s.

8. Lupenko Yu.O., Hutorov A.O., Gutorov O.I. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2018. Vol. 4, No. 27. Pp. 381–389. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i27.154221>

Гуторов А.И., Гуторова Е.А. Инвестиционные решения: сущность, методы обоснования и правила принятия.

Раскрыта сущность, методы, основные принципы и правила принятия инвестиционных решений, соблюдение которых даёт возможность обеспечивать экономическую обоснованность проектов и упрощение процедуры их оценивания, рациональность поведения субъектов хозяйствования во время их реализации. Определена очерёдность формирования компонент системного подхода к утверждению инвестиционных решений.

Ключевые слова: инвестиции, управление, инвестиционные решения, принципы, правила, эффективность, оценивание, инвестиционные проекты.

Gutorov O.I., Gutorova O.O. Investment decisions: essence, methods of substantiation and rules of acceptance.

The process of development and adoption of management decisions includes a significant list of procedures for identifying the problems and formulating the goals, objectives, their ranking, search and processing of information, identifying opportunities for resource provision, registration of necessary documents, etc. The main requirements for the process of developing a management decision are its high quality at a minimum cost and duration, as well as compliance with the principles of proportionality, self-regulating character, rhythm and specialization. Investment decisions are decisions related to cash investing in assets in a certain period of time in order to obtain a profit in the future. Investment decisions are always associated with a certain risk or uncertainty of achieving the result. The problems that are expected to be solved in the process of implementing an investment decision may have different levels of complexity, scale and duration of overcoming. Therefore, considering the degree of various risks influences on this process and the development of measures to reduce them is an integral part of an effective management decision.

Despite the significant differences between the types of projects and the diversity of conditions for their implementation, the assessment of decisions efficiency and examination of projects must be carried out according to uniform rules, based on common substantiated principles. The main principle of assessing the efficiency of investment projects is to compare the amount of incomes and expenses that provided them. To assess the economic efficiency of investment projects with relatively small amounts of investments and implementation time, it is advisable to use static methods; in other case it is expediently to use the dynamic ones. The static methods for assessing the economic efficiency of investment projects include: the method of determining the average rate of return ARR (average rate of return); the method of determining the payback period PP (payback period); the method of determining the return on investment ROI (return on investment); the method of determining the accounting rate of return AROR (accounting rate of return); the method of determining the ratio of income and expenses. The indices of financial feasibility of projects are: the ratio of long-term borrowed funds and share capital; coverage ratios, absolute liquidity, coverage of long-term liabilities, and the ratio between debit and credit indebtedness. The examined methods of assessment the economic efficiency of investment projects allow a meaningful and systematic approach to the analysis of problems related to the investment, and to increase the substantiation of management investment decisions.

Key words: investments, management, investment decisions, principles, rules, efficiency, assessment, investment projects.